

Makale Künyesi (Araştırma): Kılınççeker, Ö. (2023). Türkiye'nin ilk dünya güzeli Keriman Halis'in Mısır gezisi ve yankıları. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 295-316.

<https://doi.org/10.32321/cutad.1241513>

TÜRKİYE'NİN İLK DÜNYA GÜZELİ KERİMAN HALİS'İN MİSİR GEZİSİ VE YANKILARI

Özlem KILINÇÇEKER¹

ÖZET

Keriman Halis Kafkas kökenli bir ailenin çocuğu olarak 16 Şubat 1913'te İstanbul'da doğmuştur. Cumhuriyet gazetesinin Türkiye'de ilkini 1929 yılında düzenlendiği Türkiye Güzellik yarışmasına iki kez katılmıştır. İlkine 1930 yılında katılan Halis, ailesinin izin vermemesi nedeniyle, ikinci tura gidememiştir. Ancak iki yıl sonra ailesinin izniyle tekrar 1932 yılında düzenlenen dördüncü Türkiye güzellik yarışmasına katılmış ve 2 Temmuz 1932 tarihinde Türkiye birincisi seçilmiştir. Daha sonra, 31 Temmuz 1932'de Belçika'nın Spa şehrinde düzenlenen Dünya Güzellik yarışmasında birinci olmuştur. Böylece, Keriman Halis 29 Ekim 1923'te kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde cumhuriyetin ülke kimliğini ve diğer ülkeler arasında yerini belirlemede önemli bir görev almıştır. Türk kadınına önemli bir misyon yükleyen, kadın ve kadın hakları ile ilgili verdiği mücadelede önemli sayılabilecek bu olay sonrası Atatürk tarafından kendisine 1934'te Soyadı Kanunu kapsamında "Ece" soyadı verilmiştir. Cumhuriyet için çok önemli olan bu başarı Türk halkında büyük bir coşku yaratırken, ulusal basında da kendisine önemli bir yer ayrılmıştır. Aynı zamanda Keriman Halis Türkiye Cumhuriyeti'ni dünyaya tanıtmak, sevdirmek ve kabul ettirmek için pek çok projenin reklam yüzü olma görevini de üstlenmiştir. Bu kapsamda Keriman Halis yarışma sonrası "1932 Türkiye ve Dünya Güzeli" olarak hem yurt içinden hem de yurt dışından çokça davetler almış ve babası Halis Bey'le birlikte imkânlar dâhilinde çoğuna katılmıştır. Yurt dışına ilk ziyaretini Mısır'a yapmıştır. 17 Şubat 1932'de Mısır'a giden Keriman Halis 3 ay kaldığı Mısır'dan 17 Mayıs 1932 tarihinde yurda dönmüştür. Hem yurt içi basın hem de yurt dışı basın bu geziyi yakından izlemiştir. Mısır'da Türkiye Güzeli olarak pek çok ziyaretlerde bulunan Keriman Halis'e yoğun ilgi gösterilmiş olsa da orada bulunduğu günlerde kendisi ve babasıyla ilgili birçok iddia da ortaya atılmıştır. Hem Mısır basını hem de ulusal basın günlerce bu iddiaları ilk sayfalarından vermiştir.

Bu çalışmada Türkiye'nin ilk Dünya Güzeli Keriman Halis ile babası Halis Bey'in 1933 yılında Mısır'a yaptıkları bir gezi sırasında haklarında basında çıkan olumlu-olumsuz haberler ortaya konmuştur.

Anahtar kelimeler: Keriman Halis, Mısır gezisi, Türkiye, Dünya güzeli, gazeteler.

¹ Adıyaman Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Öğr. Gör. Dr. ozkilinceker@adiyaman.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-0505-3649>

GİRİŞ

Keriman Halis, 1864 Çerkes sürgünü sırasında Anadolu'ya gelen Kafkas kökenli bir ailenin altı çocuğunun ikincisi olarak 16 Şubat 1913'te İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Babası zengin bir tüccar olan Tevfik Halis Bey, annesi Ferhunde Hanım'dır (Kocakaya, 2009, s. 71; Candeğer, 2022, s. 1; Arifa Kapba, 2022).

Keriman Halis, altı yaşına kadar annesinin sağlık sorunları nedeniyle büyükannesi, dadısı ve mürebbiyesi tarafından yetiştirilmiştir. İstanbul'da 1926-1929 arasında Fevziye (Feyziati) Mektebinde (Boğaziçi Lisesi) öğrenim görmüş ancak babasının isteği üzerine dokuzuncu sınıfta okulu bırakmak zorunda kalmıştır. Daha sonra dikiş, nakış, yemek üzerine kendini eğitmiştir (Kocakaya, 2009, s. 72-74; Çelik, 2015, s. 3).

Keriman Halis, Cumhuriyet gazetesinin Türkiye'de ilkini 1929 yılında düzenlendiği Türkiye Güzellik yarışmasına 1930 yılında arkadaşlarının ısrarı ile katılmıştır. Ancak ailesinin izin vermemesi nedeniyle ikinci tura gidememiştir. İki yıl sonra ailesinin izniyle 1932 yılında dördüncü Türkiye güzellik yarışmasına katılmış, 2 Temmuz 1932 tarihinde sekiz adayın arasından Türkiye birinci güzeli seçilmiştir (Milliyet, 3 Temmuz 1932; Kocakaya, 2009, s. 90; Yenituna, 2014, s. 68; Özkan, 2019, s. 598)².

1932 Türkiye Güzeli seçilen Keriman Halis, Türkiye adına Belçika'nın Spa kentinde düzenlenen Uluslararası Güzellik ve Zarafet Yarışması'na katılmıştır. 31 Temmuz 1932'de 28 ülkenin jürilerinin 25'inin oyunu alarak Dünya Güzellik Kraliçesi olmuştur. Yeni kurulan Cumhuriyet için çok önemli olan bu başarı Türk halkında büyük bir coşku yaratırken, kendisine ulusal basında önemli bir yer ayrılmıştır (Yıldız, 2019, s. 81; Özkan, 2019, s. 594-595)³. Yarışmadan bir gün sonra 1 Ağustos 1932 tarihli ulusal gazeteler "Türkiye Güzeli Keriman Halis Hanım Dünya Kraliçesi İntihap edildi" başlığı altında haberi okurlarına duyurmuşlardır (Cumhuriyet, 1 Ağustos 1932; Milliyet, 1 Ağustos 1932; Milliyet, 16 Eylül 1932; Milliyet, 17 Eylül 1932).

² Türkiye'de 1929'da yapılan ilk Güzellik Yarışması yurtdışı büyük bir ilgiyle karşılanmış, Feriha Tevfik birinci seçilmiştir. Türkiye, 1930 ve 1931 yılında düzenlenen iki yarışmaya birincideki kadar ilgi göstermese de, 1931 yılında Dünya Güzellik Yarışması'nda Türkiye Güzelinin, dünyada dördüncü olmasıyla tekrar ilgi odağı olmuştur. Ardından 1932 yılında Türkiye Güzeli Keriman Halis'in Belçika'da Dünya Güzellik Kraliçesi seçilmesi ulusal bir gurur kaynağı olmuştur. Ancak daha sonraki süreçte güzellik yarışmaları hakkında çıkan şike iddiaları nedeniyle 1933 yılından sonra 1950 yılına kadar yapılmamıştır. Özkan, 2019, s. 598; Alkan, ve Kahraman, 2004, s.124.

³ Uluslararası güzellik yarışmaları benzer uluslararası organizasyonlarda olduğu gibi bir ülkenin kimliğini ve diğer ülkeler arasındaki yerini belirlemede önemli sosyal faaliyetlerden biridir. Farklı ulusların birbirleriyle yarıştıkları, Milliyetçiliğin ve ulus bilincin kendini çokça gösterdiği bu faaliyetlerde alınan ödüller tıpkı spor karşılaşmalarında kazanılan madalyalar gibi sembolik bir değer taşımaktadır. 29 Ekim 1923'te kurulan yeni Türkiye Cumhuriyeti'nde de Güzellik yarışması ilk kez 1929 yılında düzenlenmiş ve birinci olan Türkiye güzeli, daha sonra katıldığı uluslararası güzellik yarışmalarında yeni cumhuriyetin ülke kimliğini ve diğer ülkeler arasındaki yerini belirlemede önemli bir görev üstlenmiştir. Böylece yarışma ülke içinde milli bilincin ve ulusal bütünleşmenin oluşmasına sebep olurken uluslararası platformda da ülkenin adını duyurmak için büyük bir fırsat olmuştur. Son tahlilde "milleti ve milliyetçi düşüncüyü soyut halden somut hale taşıyan organizasyonlardan biri" olarak toplumda yerini almıştır. Özkan, 2019, s. 594-595.

Yarışma sonrası Türkiye dönen Dünya Güzeli İstanbul'da Sirkeci Garı'nda büyük bir kalabalık karşılaşmıştır. Keriman Halis kendisine gelen 30 bine yakın kutlama telgrafına Anadolu Ajansı aracılığıyla teşekkür ederek cevap vermiştir (Milliyet, 30 Ağustos 1932; Milliyet, 31 Ağustos 1932; Milliyet, 1 Eylül 1932; Çelik, 2015, s. 3).

Türk kadınına önemli bir misyon yükleyen, kadın ve kadın hakları ile ilgili verdiği mücadelesinde önemli gelişmeler arasında sayılabilecek bu olay sonrası Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal'in isteği doğrultusunda Tahsin Uzer'in evinde Keriman Halis'in Dünya Güzeli seçilmesi şerefine bir davet düzenlenmiştir.

Gazi Mustafa Kemal bu davette: *“Türk ırkının soylu güzelliğinin daima korunduğunu gösteren dünya hakemlerinin bu Türk çocuğu üzerindeki hükümlerinden memnunuz. Türk milleti, bu güzel çocuğunu şüphesiz samimiyetle tebrik eder. İftihar ettiğimiz tabii güzelliğinizi, fenni tarzda muhafaza etmesini biliniz ve bu yolda uyanık bir olgunlaşmanın gerçekleşmesini ihmal etmeyiniz. Bununla beraber asıl uğraşmaya mecbur olduğunuz şey analarınızın ve atalarınızın oldukları gibi yüksek kültürde, yüksek fazilette birinciliği tutmaktır”* sözleriyle Türkiye ve Dünya Güzeli onura etmiştir. Daha sonra Keriman Halis'i davette Atatürk'ün elini öperken o da onun alından öpmüş ve ona bundan sonra kraliçe anlamına gelen “Ece” diyeceğini ifade etmiştir. Bu isim daha sonra Atatürk tarafından 1934'te Soyadı Kanunu sonrası Keriman Halis'e soyadı olarak verilmiştir (Kocakaya, 2009, s. 136; Çelik, 2015, s. 4).

Böylece Keriman Halis'in birinciliği toplumda önemli bir yere oturtulmuş ve kamuoyu tarafından yakından takip edilmeye başlanmıştır. Bu başarı yurt içinde ve Avrupa basınında Cumhuriyet devrimlerinin olumlu bir sonucu olarak görülmüştür (Koca ve Koç, 2010, s. 271; Özkan, 2019, s. 597, 603)⁴. Keriman Halis Türkiye Cumhuriyeti'ni dünyaya tanıtmaya, sevdirmeye ve tam anlamıyla kabul ettirmeye için pek çok projenin reklam yüzü olma görevini üstlenmiştir. Keriman Hanım, bu kapsamda Türk mamullerinden olan fındık, üzüm, incir gibi yerel ürünlerin tanıtımında görev almıştır. Bunun yanında döneminin moda ikonu olarak moda olan giysileriyle Türk kadınına örnek olmaya çalışmıştır (Kaya, 2020; s. 249; Öztamur, 2002, s. 52). Aynı zamanda Türkiye'nin bu yarışmaya katılması Batılı ülkelerin basınında da haber konusu olmuş, yarışma, *“Türk kadınlarının Batılı hemcinslerine yetişme çabası olarak”* değerlendirilmiştir (Duman ve Duman, 1997, s. 23). Yurt dışında özellikle Almanya ve Fransa basını Türk kadını ve Türk milletinin değişimini güzellik yarışmaları üzerinden yorumlamıştır (Özkan, 2019, s. 602). Yine bu görevler kapsamında hem yurt içinde hem yurt dışında çeşitli davetlere katılmıştır. Yurt içinde İstanbul, İzmir ve Ankara başta olmak üzere pek çok şehre ziyaretlerde bulunurken yurt dışında da Paris, Kahire, Berlin, Şikago, Atina'ya gitmiştir (tersdergisi, 2022; Cumhuriyet, 31 Temmuz 2022).

⁴ Cumhuriyet Gazetesi, 4 Şubat 1929 Pazartesi günü “Aynı Şeyi Biz Niye Yapmayalım? Türkiye'nin En Güzeli Kadını Acaba Kimdir?” soru başlıklarıyla ilk güzellik yarışmasını duyurmuştur. Türkiye'de 1929'da düzenlenen ilk güzellik yarışmasıyla hem Türkiye Cumhuriyeti'nin modernleşme çabası hem Türk kadınının değişen konumu batıya tanıtılması amaçlanmıştır. Ayrıca bir memleket meselesi olarak görülen bu yarışmaya tüm ulusun büyük bir ilgi gösterilmesi hedeflenmiştir (Özkan, 2019, s. 602).

1932 TÜRKİYE ve DÜNYA GÜZELİ KERİMAN HALİS'İN MISIR GEZİSİ

1932 Türkiye ve Dünya Güzeli Keriman Halis, 15 Kasım 1932'de Ege (İzmir) vapuruyla İzmir'e gitmiştir. Rıhtımda ailesi ve dostları tarafından uğurlanan Dünya Güzeli'ne babası Halis Bey ve bir bayan yardımcısı eşlik etmiştir. Keriman Halis kendisini yolcu etmeye gelen gazetecilere aslında İzmir Belediyesi ve dostları tarafından İzmir'e 9 Eylül'de davet edildiğini ancak bazı nedenlerden dolayı geç icabet ettiğini söylemiştir. Amerika'ya gideceğine dair çıkan haberlerinde şimdilik asılsız olduğunu belirtmiştir. Bir hafta kadar kalacağı İzmir gezisi sonrası İstanbul'a dönerek yılbaşından sonra Mısır'a gideceğini anlatmıştır. Mısır'dan birçok defalar davet aldığı da ekleyerek Amerika'ya da gitmek için çeşitli tekliflerin olduğunu ancak Amerika için bir tarih belirlemediğini ifade etmiştir (Milliyet, 16 Teşrinisani 1932).

Dünya Güzeli'nin babası Halis Bey kızının verdiği bu bilgiden on gün sonra 26 Kasım 1932'de Mısır'a gideceklerini fakat kesin tarihin henüz belli olmadığını ifade etmiştir (Cumhuriyet, 26 Teşrinisani 1932; Son Posta, 14 Teşrinisani 1932; Vakit, 15 Teşrinisani 1932).

Halis Bey Mısır ve Şikago seyahatlerine dair ise basına şu sözleri söylemiştir:

"Pek yakında Mısır'a da bir seyahat yapacağız. Fakat henüz tarihini kararlaştırmadık. Mısır seyahati, evvelce de söylemiş olduğum gibi, oradan aldığımız müteaddit davetler üzerine takarrür etmiş bulunmaktadır. İzmir'de bulunduğumuz zaman oradaki alakadar zatlar tarafından, yakında Amerika'da Şikago şehrinde açılacak olan beynelmilel sergide kendilerini temsil etmemiz için çok samimi bir arzu izhar edildi. Bununla beraber Amerika seyahatimizin tarihi henüz taayyün etmiş değildir. Bu seyahat için alakadarlarla henüz mutabık kalmadık" derken bu davet için Son Posta gazetesi "*Keriman Halisin Şikago Sergisine Davetli Değil!*" başlığı altında Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti temsilcisi olarak Şikago Beynelmilel sergisine davetli olmadığını ve bu haberin asılsız olduğunu iddia etmiştir (Vakit, 26 Teşrinisani 1932; Son Posta, 29 Teşrinisani 1932). Ancak Dünya Güzeli Keriman Halis'in babası Halis Bey o günlerde gazetelere verdiği beyanatta kızı ile gideceği Avrupa ve Amerika seyahatine çıkacaklarını, doğrulamıştır. Hatta İzmir yöresel mahsullerinin reklamını yapmak istediklerini de bir mektupla İzmir Ticaret Odasına bildirdiklerini ifade etmiştir (Son Posta, 22 Kanunuevvel 1932). İzmir'den sonra da Ankara'ya gideceklerini söylemiştir (Milliyet, 28 Kanunuevvel 1932).

Keriman Halis 31 Aralık 1932 Cumartesi sabahı babasıyla birlikte Ankara'ya gitmiştir⁵. (Milliyet, 30 Kanunuevvel 1932; Milliyet, 1 Kânunusani 1933). Ankara gezisi sırasında Keriman Halis'in babası Halis Bey Mısır ve Amerika'da Türkiye'nin reklamını yapmak, uygun kurum ve kişilere hediye etmek amacıyla Tütün İnhisar İdaresine müracaat ederek 4000 Türk sigarası istemiştir (Son Posta, 26 Kanunuevvel 1932; Milliyet, 15 Kânunusani

⁵ Ankara'da Hilal-i Ahmer Cemiyeti tarafından çiçek buketleriyle karşılanan Keriman Halis Ankara Palasta misafir edilmiştir. Dünya Güzellik Kraliçesi Keriman Halis'in ağır başlılığı ve zarafeti Ankara halkını çok etkilemiştir. Afet İnan 2 Ocak 1933 Pazartesi günü kraliçe onuruna Ankara'nın seçkin kadınlarının da katıldığı bir öğle yemeği vermiştir. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün eşi Mevhibe İnönü de Keriman Halis onuruna bir çay düzenlemiştir. Dünya Güzeli Ankara'yı ve Atatürk Orman Çiftliğini gezmiş ve çok beğenmiştir Milliyet, 3 Kânunusani 1933.

1933). Ancak Kraliçenin babasının bu talebi bazı dedikodulara sebep olduğu için, babası basına demeç vererek 10 veya 17 Ocak'ta Mısır'a gideceklerini, İzmir Ticaret Odasına müracaat ettiğini ancak gazetelerde yazıldığı gibi herhangi bir menfaatlerinin olmadığını, bu müracaatın yalnız İzmir Ticaret Odasına değil Ankara Ticaret Odasına ve İktisat Vekaletine de yapıldığını ifade etmiştir. Mısır ve Amerika'ya yapacakları seyahatlerde milli mahsulatın reklamını yapmayı Türkiye Cumhuriyeti adına milli bir görev olarak düşündüklerini söylemiştir (Milliyet, 28 Kanunuevvel 1932).

Bu talebe olumlu bakan İktisat Vekâleti, İhracat Ofisi'nden Dünya Güzeli'nin bu son seyahatinde memleket mahsulat ve mamulâtının reklamını yapabilmesi için bir program hazırlanması istemiştir. Bunun üzerine Ofis tarafından bir program hazırlanmıştır. Bu programa göre: Dünya Güzeli, kendisine verilecek Anadolu'nun çeşitli yerlerine ait fındık, kuru uzum, incir vb. yemişlerle, Eskişehir taşından yapılmış süs eşyaları ve diğer nadide yerli mallarını Avrupa'da bulunduğu süre zarfında hediye olarak münasip kurumlara ve kimselere dağıtarak Türk mahsulat ve mamulâtının reklamını yapacaktır (Son Posta, 12 Kanunusani 1933; Cumhuriyet, 23 Kânunusani 1933; Milliyet, 24 Kânunusani 1933)⁶.

Keriman Halis bu günlerde basına verdiği demeçlerinde Mısır'a ve Avrupa'ya bir gezi planladıklarını bu nedenle milli ürünleri Türkiye'nin reklamı için yurt dışında kullanacaklarını anlatmıştır. Aynı zamanda İnhisar idaresi tarafından bir film çekileceğini ve kendisinin de bu filmde “milli film yıldızı” olarak rol alacağını söylemiştir. İpek film şirketi tarafından İnhisarlar Umum Müdürlüğü tarafından bir reklam filmi yapılmak üzere hazırlıklara başlanmıştır. Film, Türk tütünü ve sigaralarıyla likör, şarap ve diğer içkilerine ait iki kısımdan oluşacaktır. Filmde tütünlerin yaprak halinden sigara oluncaya kadar geçirdiği bütün aşamalar ve likör ve şarapların yapım aşamaları gösterilecektir. Bunun için ise Cibali'deki tütün fabrikası ile Mecidiyeköy'deki likör ve konyak fabrikası ve Tekirdağ'ındaki şarap imalathanesi kullanılacaktır. Reklam filmi önce İstanbul-Ankara'da gösterildikten sonra Avrupa ve Amerika'ya gönderilecektir (Cumhuriyet, 28 Kanunuevvel 1932; Hakimiyet-i Milliyet, 28 Aralık 1932; Öztamur, 2002, s. 49).

Keriman Halis'e İnhisarlar idaresi tarafından da bu amaçla fazla bir miktarda Türk likörü ve üzerinde “Mis Univers 1932” yani “1932 Dünya Güzeli” yazılı 5000 Türk sigara paketleri hazırlanmış ve kendisine verilmiştir (Vakit, 11 Kânunusani 1933; Cumhuriyet, 23

⁶ Toplumda yerli ürün kullanımını özendirmeye çalışan Milli İktisat Tasarruf Cemiyeti 1929'dan sonra yılda bir düzenlenen güzellik yarışmalarını fırsata çevirmiştir. Bu kapsamda güzel olmanın sebepleri arasında yerli incir, üzüm ve ceviz yemenin önemini vurgulayarak Keriman Halis'in çocukluğundan itibaren bu yerli ürünlerle beslendiğini reklamlarında kullanmıştır. Dahası dönemin TBMM Başkanı Kazım Paşa IV. Yerli Mallar Sergisi'nde açılan kumaş reyonundaki kumaşları incelerken Türk güzelinin yerli kumaştan yapılan bir elbiseyle jüri karşısına çıktığını “*Keriman Halis Hanım bu ipekli kumaşları giydiği için kraliçe olmuştur*” sözleriyle yerli mallarını özendirmeye çalışmıştır. Dönemin yöneticileri ve basını Keriman Halis'in başarısında güzelliği ve yeteneğinin yanında Türk yerli ürünleri ve sanayisinin önemine vurgu yapılmıştır. Peyami Safa bu konuda “*Keriman'ın yüzüne bakınca bütün Türk ordusunun ve milletin cemiyete nizamını bütün Türk beldelerinin ve bahçelerinin tabiat güzelliğini ve bütün Türk şairinin san'at ahengini bulur gibi oluyoruz...*” yorumunu yapmıştır. Keriman Halis gıyabında yeni Türkiye'nin sosyal, kültürel ve ekonomik olarak dünya birincisi olduğu düşünülerek haklı bir gurur yaşanmıştır. Duman, D. ve Duman, P. , 1997, s. 25; Cumhuriyet, 16 Eylül 1932.

Kânunusani 1933; Milliyet, 24 Kânunusani 1933). Çok geçmeden milli ürünlerin tanıtımı için çekilen film de tamamlanmıştır (Vakit, 11 Şubat 1933).

Ulusal basında Dünya Güzeli Keriman Halis'in bu gezileri de babasıyla birlikte yapacağı ve önce Berlin'e gideceği yer almıştır. Almanya'da on beş gün kalacak, şubatın dokuzuncu günü Almanya'daki Türk kulübü tarafından Berlin'de verilecek olan baloya katılacaktır. Daha sonrasında Keriman Hanım Berlin'den sonra İskenderiye'ye gidecek ve Mısır'da da bir ay kalarak Türkiye'ye döneceği, Amerika'ya ise ilkbaharda gideceğine dair bilgiler yer almıştır (Milliyet, 15 Kânunusani 1933; Cumhuriyet, 23 Kânunusani 1933; Milliyet, 24 Kânunusani 1933).

Ancak yukarıda verilen plan değişmiş Keriman Halis 7 Şubat 1933 Salı günü babasıyla Mısır'a sonra Almanya ve Amerika'ya da gitmeyi düşündüğünü gazetelere bildirmiştir (Son Posta, 4 Şubat 1933; Milliyet, 4 Şubat 1933). Gazetelere Kraliçe aynı zamanda yol güzergâhında bulunan Pire ve Atina'ya da uğrayacağını söylemiştir (Milliyet, 4 Şubat 1933). Dünya güzeli şubat ayının sonuna kadar Mısır'da kalmayı daha sonra önce Almanya'ya oradan da 7 Mart'ta Amerika'ya gitmeyi planlamıştır (Son Posta, 7 Şubat 1933).

Dünya Güzeli saat 10.30 da babası Halis Bey'le birlikte vapura gelmiştir. Galata rıhtımından kalkacak olan Ege (İzmir) Vapurunun önüne havanın yağmurlu olmasına rağmen, sabah saat dokuzdan itibaren yüzlerce meraklı gelmiştir. Keriman Halis'i yolcu etmeye gelenler arasında Bursa ve İzmir Güzellik Kraliçeleriyle kendisinin akrabaları da vardır. Kendisini yolcu etmeye gelenlerin ellerini sıkarak teşekkür etmiştir. Keriman Halis İzmir ve Bursa güzelleriyle vapurun salonunda hareket zamanına kadar sohbet etmiş, gayet samimi bir şekilde vedalaşmışlardır. Vapur kalkarken sevenleri Dünya Güzeli'ni alkışlarla yolcu etmiş, o da küçük bir mendille güverteden kendisini yolcu etmeye gelenlere selam vermiştir (Vakit, 8 Şubat 1933; Cumhuriyet, 8 Şubat 1933). Birçok plan değişikliğinden sonra Keriman Halis 7 Şubat 1933 sabahı saat 11.00'de Galata rıhtımından kaptan Aziz Bey idaresindeki Ege (İzmir) Vapuruyla Mısır'a hareket etmiştir (Cumhuriyet, 7 Şubat 1933). Böylece Dünya Güzeli Keriman Halis Mısır seyahatine başlamıştır.

Keriman Halis hareketinden önce bir gazete muhabirine şunları söylemiştir:

“Bu seyahate çıktığımdan dolayı çok memnunum. Memnuniyetimin ve sevincimin asıl sebebini sevgili milletimin asaletini ve ırkımın müntaziyetini, güzelliğini gideceğim yerlerde şerefle temsile imkân bulacağımda aramak icap eder. Eğer seyahattim müddetince memleketimi ve Türk kadınlığını bilmeyenlere iyi tanıtmaya muvaffak olursam bu benim için kâfi bir bahtiyarlık olacaktır. Her halde bu şerefli vazifeye lâyık olmaya çalışacağım” beyanatını vermiştir (Cumhuriyet, 8 Şubat 1933).

Dünya Güzeli Mısır'a giderken beraberinde Türkiye'ye ait yöresel ürünler ve birçok süs eşyası da götürmüştür. Bu hediyeler arasında İzmir'in incir ve üzümleri, Kütahya mamulâtı, Eskişehir taşından kolyeler ve sair eşyalardan oluşmaktadır. İnhisarlar İdaresi tarafından Keriman Halis'e Miss-Univers yani dünya güzeli ismi ile yapılmış güzel sigaralarla, likör ve şaraplar vardır. Dünya güzeli, Mısır'da bulunduğu müddetçe bunları uygun yerlere ve kimselere hediye edecek ve böylece Türkiye'nin reklamını yapacaktır (Cumhuriyet, 8 Şubat 1933; Vakit, 8 Şubat 1933).

Dünya Güzeli Keriman Halis, vapurun yol güzergâhında bulunan İzmir'e uğradığı vakit İzmirli tarafından ikinci kez sevinçle karşılanmıştır. İzmir'e tekrar uğradığı için çok memnun olan Keriman Halis, Ege Kraliçesi Neriman Hanımı çok beğendiğini söyleyerek "Ben hakem olsaydım oyu Neriman Hanıma verirdim" diye iltifat etmiştir (Cumhuriyet, 12 Şubat 1933).

Keriman Halis 9 Şubat 1933'te Ege (İzmir) vapuruyla önce Pire'ye gitmiştir. Keriman Halis burada Türkiye'nin Atina Ticaret mümessili Mithat Bey'le Yunan gazetecileri ve Yunan Kadın Birliği temsilcileri tarafından karşılanmıştır. Keriman Halis halk tarafından büyük sevgiyle karşılanmış ve kendisine çok güzel buketler takdim edilmiştir. Atina'da bulunan Anadolu Ajansı Keriman Halis'in Atina'da vapurdan indiği zaman halkın kendisini alkışladığını haber yapmıştır. Dünya Güzeli daha sonra araba ile Atina'ya giderek Akropolis ve şehrin diğer görülmeye değer yerlerini gezdikten sonra öğle saatlerinde Ege (İzmir) vapuruyla İskenderiye'ye hareket etmiştir⁷ (Milliyet, 10 Şubat 1933; Cumhuriyet, 10 Şubat 1933). Keriman Halis yol boyunca hem Türkiye Güzeli hem de Dünya Güzeli olmanın şuuruyla hareket etmiştir. Öyle ki Keriman Halis'in her hareketi basının onun hakkındaki yapılan haberlere konu olmuştur.

KERİMAN HALİS MİSİR'DA

Keriman Halis Mısır'a giderken hem yol güzergâhındaki yerlerde hem de 19 Şubat 1933'te ulaştığı Kahire'de büyük bir coşkuyla karşılanmıştır. Dünya Güzeli'nin geleceğini duyan Kahireliler onu yakından görebilmek için istasyonu doldurmuşlardır. Mısır basını kendisi ile yakından ilgilenmiştir. Mısır gazeteleri 1932 Dünya Güzeli Keriman Halis'in Mısır seyahatinin ayrıntılarını ve resimlerine geniş bir yer vermiştir. Mısırda çıkan "el-Musavver", "es-Sabah" dergiler ile "el-Cihâd" ve diğer gazeteler Dünya Güzeli'ne özel sayfalar tahsis etmişler, kapaklarına Keriman Hanım'ın en güzel çekilmiş resimlerini koymuşlardır. Özellikle Orta Doğu'nun en güzel resimli dergisi olan el Musavver ilk sayfasından Keriman Halis'in çok güzel bir resmini yayımlamıştır. El-Cihâd gazetesi Keriman Halis'in şahsında Türkiye'ye saygı ve sevgi içeren büyük büyük başlıklar atmıştır (Cumhuriyet, 23 Şubat 1933).

Kahire'den alınan haberlerde Kahire'ye giderken Keriman Halis'e gerek güzergâhtaki istasyonlarda gerekse şehirde buldukları müddetçe şereflerine verilen ziyafet ve iltifatlar

⁷ Son Posta ve Milliyet gazetesi Keriman Halis'in madam Venizelos'la görüşükten sonra Türkiye Elçiliğinde yemeğini yediğini ve akşam Mısır'a hareket ettiğini yazmıştır (Milliyet, 11 Şubat 1933; Son Posta 11 Şubat 1933). O günlerde bütün Yunan gazeteleri Keriman Halis'in fotoğraflarını ve kendisiyle yapılan röportajlarını yayımlamıştır (Son Posta, 11 Şubat 1933). Türkiye ve Dünya Güzeli için: Keriman Halis'in Şark güzeli tipinde büyük gözlü güzel bir kız olduğu, çok konuşmadığı hatta pek az konuştuğu ifade edilmiştir. Keriman Halise gazeteciler her güne sorulması mutakat olan sorular sormuştur. Sinema artisti olup olmayacağı vs.. Keriman Halis gazetecilere bugün harem aleyhinde olduğunu söyleyerek onlara "Avrupa muharrirleri çarşaf ve harem Şark'ta bir şiir olduğunu söylüyorlar. Fakat biz Türkiye'de Harem hayatını esareten farksız buluyoruz. İşte bu sebeple, kadınlar çarşaf ve harem kaldıran Gaziye çok minnettardılar. Biz bu sayede serbestimize kavuştuk, şimdi rahatça teneffüs ediyoruz" diyerek yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin modern yüzünü anlatmıştır (Milliyet, 17 Şubat 1933).

onun Nil vadisinde⁸ ne kadar büyük ve samimi bir şekilde karşılandığını göstermesi bakımından önemlidir. O günlerde Kahire'de Mısır payitahtı tarafından büyük bir saygı ve ilgiyle ağırlandan 1932 Türkiye ve Dünya Güzeli'nin ziyareti Türk ve Mısır milletleri arasında asırlardan beri devam eden dostluk ve muhabbetin devamını gösteren uğurlu bir olay olarak görülmüştür. Dünya Güzelinin Kahire'ye geleceği saati sabah gazetelerden okuyan Mısır halkı Kahire istasyonuna çok erken saatlerde gelmiştir. Ulusal basın, Mısır gazetelerinin bu olayı "*Dünya güzelini yakından görebilmek için istasyona gelen halk mümkün merteye öne geçmek istiyordu ve bu sebeple istasyon adeta nazarı dikkati calip bir cidal sahnesine benziyordu,*" diye tarif ettiklerini yazmıştır. Haberlerde Kerime Halis'i taşıyan Katar istasyona girerken bir seli anımsatan kalabalığın "*Yaşasın Gazi, yaşasın Türkiye, yaşasın dünya Güzeli!..*" diye bağırduklarını hatta trenin durduğu zaman halkın heyecanının güvenlik düzenini bozmuş olduğu, kraliçenin zorlukla alkışlar arasında arabasına bindirilebildiği anlatılmıştır. Halkın yoğun ilgisi arasında istasyondan ayrılan Keriman Halis ve babası karşılama heyetiyle birlikte Mısır Kralı'nın sarayına gitmişler ve isimlerini vererek randevu istemişlerdir. Daha sonra Türkiye Elçiliğini ziyaret eden baba kız daha sonra şehrin en yüksek bir oteli olan "Kontinantal" a yerleşmişlerdir. Mısır basını hemen her gün Keriman Halis'in yeni bir resmini yayımlamış ve her hareketini izlemeye çalışmışlardır. Keriman Halis Mısır basınıyla tanışması için düzenlenen bir çay ziyafetine katılmış ve çok yoğun ilgi görmüştür. Burada Mısır basını adına el-Mütedil gazetesinin sahibi okuduğu bir şiirle, Mısır Kadın Birliği'nin lisanı sözcüsü Egyptien gazetesi başmuharriri Seza Neberavi Hanım bir konuşma yapmıştır. El-Cihâd gazetesi de Kraliçe'nin onuruna Mısır düşünürlerinin de katıldığı bir ziyafet vermiştir. Bu toplantıda Türk inkılabını övülmüş, Halis Bey de bu iltifatlara tercümesi Arapçaya çevrilen bir teşekkür ederek Mısırlıları yaz mevsimini İstanbul'da geçirmeye davet etmiştir. Yine Kerime Halis için düzenlenen bir başka akşam yemeği ünlü Royal sinemasında verilmiştir (Milliyet, 24 Şubat 1933).

Muhadenet gazetesi sahibi Hüseyin Remzi Bey evinde Dünya Güzellik Kraliçesi şerefine görkemli resmi bir davet vermiştir. Davete Kahire'nin en önde gelen aileleri katılmıştır. Daha sonra Mısır Kadınlar Cemiyeti Reisi Hurda Hanımefendi de Keriman Halis onuruna bir çay düzenlemiştir. Babasıyla birlikte Meclisi Meb'usanı ziyaret eden Dünya güzeli Prens Mehmet Ali tarafından kabul edilmiştir. Dünya Güzeli için düzenlenen gezi ve müsamereler programı aksamadan neşeli bir havada devam etmiştir (Cumhuriyet, 23 Şubat 1933).

MISIR GEZİSİ ESNASINDA ÇIKAN OLUMSUZ HABERLER

Keriman Halis ve Mısırlılar arasındaki sevgi ve iltifat dolu haberler zaman ilerledikçe yerini bazı gazetelerde çıkan ağır eleştiri dolu haberlere bırakmıştır. Güzellik Kraliçesi Mısır'a geldiği ilk günlerde Mısır basınında bıraktığı iyi tesiri tamamen kaybetmiştir. Mısır'daki Türkler de Mısırlılar gibi Keriman Halis aleyhinde düşüncelere kapılmışlardır. Çünkü Keriman Halis için kendisine bir kazanç hissesi verilmedikçe ne bir müsamereye ne de şerefine verilen birçok ziyafete katılmadığı iddia edilmiştir. El-Ahrâm gazetesinde çıkan

⁸ Nil Vadisi, Afrika kıtasında Ruanda, Sudan, Burundi, Uganda, Kongo, Mısır, Tanzanya, Kenya ve Etiyopya ülkelerini boylu boyunca dolaşan Nil nehrinin bulunduğu bölgeye verilen addır. Ayrıntılı bilgi bkz, Seyyid, 2007, s. 122-123.

bir makalede bu durum güzellik ticareti olarak gösterilmiş ve bunun pek çirkin olduğu ifade edilmiştir (Son Posta, 26 Mart 1933). Artık Mısır'daki hareket tarzı beğenilmeyen Keriman Halis'in adına burada çıkan olumsuz haberler Türkiye ulusal basınına da yansımıştır.

“*Keriman H. tehlikeli oyun oynuyor!*” başlığı altında Milliyet gazetesi Güzellik Kraliçesi Keriman Halis'in Mısır'a gittiği günlerde ne kadar memnuniyetle karşılanmışsa da son günlerde o kadar hoşnutsuzluğa neden olduğunu yazarak Mısır'ın en büyük gazetelerinden olan el-Ahrâm “*Güzellik Kraliçesi Mısırda Amar sirki oyununu oynuyor*” başlığıyla yazdığı makaleyi yayınlamıştır. Makalede:

“*Kraliçe Mısırda tehlikeli bir oyun oynuyor. Mısıra teşrif ettiği zaman hepimiz ferahlamıştık. Fakat sonraları kraliçanın para hissesi olmadan müsamere yapılamaması, şerefine verilen müsamerelere de para almadan gelmemesi, kraliçanın Amar sirki gibi bir oyun oynadığını gösteriyor. Buradaki resmi Türk makamı ve Türk cemaati kraliçanın cemâl ticaretinden memnun değildir. Şimdiye kadar birçok kraliçalar intihap edildi, fakat hiçbiri Şark Kraliçesi gibi bu tarzda kendini teşhir etmedi. Şu hâlde Türkiyenin güzellik müsabakalarını pek arzu etmemesi her halde boş değildir. Kraliçanın bu suretle hareketini hiçbir Türk arzu etmez*” (Milliyet, 26 Mart 1933).

Vakit gazetesi de el-Ahram gazetesini referans alarak aynı meyanda bir haber yapmış ve Keriman Halis'i çok sert eleştirmiştir (Vakit, 28 Mart 1933).

Böylece Kerime Halis gezisinin son günlerinde Mısır ve İskenderiye'de ilk günlerde kendisine gösterilen yoğun ilgiyi kaybetmiş dahası hakkında ortaya atılan iddialar ve dedikodular bazı gazeteler vasıtasıyla ülke geneline ve Türkiye'ye yayılmıştır. Ulusal basında Vakit gazetesi bu habere dayanarak “*Keriman Halis 5 kuruşa kartını satıyor!*” başlığı altında hem güzellik yarışmalarını hem de Keriman Halis'i çok sert eleştirmiştir. Gazete: “*Birçok memleketlerde olduğu gibi nihayet Türkiye'de de güzellik müsabakalarından fayda yerine zarar geldiği anlaşılmış ve bu müsabakaların tekrar edilmemesi, kapanması kararlaştırılmıştır. Bu kararın ne kadar hayırlı bir karar olduğunu gösteren en yeni delil Keriman Hanımın aleyhimize yaptığı propagandadır. Bu hanım, dünya güzeli oldu... Alâ... Bu intihabından memleket için bir hayır temin edilmek üzere Keriman Hanım Mısır'a gönderildi. Fakat Keriman Hanım Mısırda hiç iyi bir intiba bırakmamış, ilk günleri Türk güzeli geldi, diye coşan Mısırlılar, şimdi yaka silkmeye başlamışlardır. Çünkü dünya güzeli ve babası adım başına Mısırlılardan kendilerine istifade teminine kalkışmışlardır. O kadar ki on beş gün evvel Mısır Kadınlar Birliğinin bir müsamesine davetli olan Keriman Hanım 5 kuruşa kendi resimlerini satmıştır*” denilerek bu durumu Mısır gazetelerinin yazdığını da haber yapmıştır (Vakit, 28 Mart 1933). Bu haber aynı zamanda o günlerde güzellik yarışmalarına karşı sesli söylenmeyen ancak var olan bir bakış açısını da göstermesi bakımından önemlidir.

Vakit gazetesi ilerleyen günlerde Dünya Güzeli'ne karşı eleştirilerinin derecesini arttırarak devam etmiştir. “*Ölümü böyle dünya güzelliğinden üstün mü tutmaya başladı!*” başlığı altında Mısırda yaşadıklarını:

“*Fena şayialar: Mısırlı bir refikimiz Türk pasaport ile Türklüğe yumruklar indirildiğini yazıyor. Dünya güzeli Keriman Hanımın Mısırda her gittiği yerden para istemekle nasıl*

fena bir tesir bıraktığını yazmıştık. Bu neşriyatımız Mısırdaki Türkleri memnun etmiştir. Fakat Keriman Hanım ve babası, Mısırdaki seyahatlerini bir türlü kısa kesmek ve bu karlı işi biraz da memleketlerini düşünerek bırakıp gelmek istemiyorlar. Mısır'dan aldığımız bir mektupta dünya güzelinin babası Halis Beyin Mısırdaki yeniden neler yaptığını öğreniyoruz” diyerek eleştirilerine şöyle devam etmiştir:

“Asyat belediye reisi bunları davet etmiş, Halis Bey gidip gelme ve ikamet masrafları belediye reisine ait olmak üzere daveti 300 lira mukabilinde kabul edebileceğini yazmış. Mamañih Maadi sayfiyesinde bir Çerkesin ziyafetine koşmuşlar ve birçok Türk inkılabı muhaliflerinin hazır bulunduğu bu ziyafete iştirakten çekinmemişlerdir. Diğer taraftan Mısır'da çıkan Muhadenet refikimizin dün gelen nüshasında gördüğümüz şu satırlar ibret ve dikkatle okunmalıdır:

“İstanbul Kadın Birliği'nin, Keriman Hanımın Mısırdaki yaptıkları için Vakit gazetesine gönderdiği yazıyı beğenen bazı Türklerden aldığımız mektupları basmayı fazla buluyoruz. Çünkü bize Keriman Hanım babasının sözünü dinlemekten başka bir şey yapmamıştır. Daha Mısır'a ayak basmazdan evvel ölümü böyle dünya güzelliğinden üstün tuttuğunu işittiğimiz Keriman Hanımın hele Mısır yolculuğundan sonra kadınlık namına Kadın birliğinden daha çok acılar duyduğuna inanmamak günahdır. Bundan dolayı biz bu hususta bütün bildiklerimizi, okuduklarımızı, duyduklarımızı yazmak istemeyiz. Bununla beraber bu halin daha fazla sürmesini de istemeyiz. Dileriz ki Türk adı, Türk sanı için titiz olan Türkiye hükümeti Türklükle bir alışverişi olmadığını övünerek söylediği gazete sütunlarına geçen bir adamın Türk pasaport ile yabancı ellerde Türklüğe yumruklar indirmesine meydan vermesin!” cümleleriyle okurlarına duyurmuştur (Vakit, 15 Nisan 1933).

Hem Türkiye'de hem de Mısır'da Dünya Güzeli Keriman Halis'in hakkında çıkan olumsuz haberler basında yer aldıkça; Kraliçe, maddiyata önem veren, maddi karşılığı olmayan işlerde bulunmaktan kaçan ve hatta bir kazanç sağlamayacaksa kendi adına düzenlenen davetlere dahi katılmayan bir güzel olarak anılmaya başlamıştır.

Keriman Halis'in babası Halis Bey, Mısır'dan ulusal basında çıkan haberlere tepki göstermiş ve bu dedikoduları yalanlayan bir mektup yazarak olanlara karşı çıkmıştır. En ağır eleştirileri yapan Vakit gazetesi bu mektubu haberine taşıyarak şunları yazmıştır:

“Halis Bey bazı neşriyatı garazkarane buluyor Temenni ederiz ki bu neşriyat yalan, Halis Beyin dedikleri doğru olsun!” başlığı altında

“Son gelen VAKIT gazetesinde maalesef Halis Beyle kızı Keriman H. bir sürü dedikodularla karşılaştım. Buradaki gazeteciler bir Türk gazetesi nasıl aleyhinizde yazı yazar diyorlar. Mısırdaki Keriman hakiki bir Ece gibi gezmektedir. Her geçtiği sokaktan, her gün yaşa Mustafa Kemal, yaşa Türkiye, yaşa dünya güzeli diye bağırıyorlar. Mısır rical ve eşrafının iltifat ve davetlerinin ardı arası kesilmiyor. Mısır matbuatı yerli ve ecnebi Elehram da dahil olduğu halde tamamen takdirkar yazılarla sütunlarını doldurmaktadırlar. Oturduğumuz otel misafir ve gazetecilerle dolup boşanıyor. Burada yalan dedikoduları çıkaran maatteessüf gene burada, (ya da Mısırdaki) çıkan bir gazete ile alakadar birkaç vatansızdır. Vatana karşı yaptıkları şenaat ve entrikalarla vatan harici kalan bunlar maddi menfaatlerine uygun şekilde hareket etmediğim için ne yapacaklarını bilmiyorlar. Zira ellerinde oyuncak olmadık. Kerimanın kart postal satması vaki olmamış

ve olmayacaktır. Çünkü kart postallar burada bir dükkânda satılmaktadır. Türkiye ve ailemin şerefine ihlal edilmesine imkân yoktur. Memleket için canlı bir propaganda teşkil eden seyahatimizi rica ederim çok görmesinler. Bu satırlarımın aynen gazetede neşrettirilmesini rica ederim". Gazete bu konuda "Biz Mısır gazetelerinden ancak hafif bir kısmını aldığımız fıkraların orada memleketimiz aleyhinde uyandırdığı teessürü düşünerek doğru olmamasını çok temenni ederiz ve isteriz ki Halis Bey'in diyecekleri doğru olsun" cümleleriyle Halis Bey'e de söz hakkı vermiştir (Vakit, 18 Nisan 1933).

Vakit gazetesi kadar ağır eleştiriler yapmayan Milliyet gazetesi de konuyla ilgili haberini "Ecenin babası meseleyi izah ediyor" başlığı altında aynı haberi vermiştir. Haberde Kahire'de çıkan Elehram gazetesi Keriman Halis'in Mısır'da güzellik ticareti yaptığını yazmıştır. Gazete bu konuda Halis Bey'den alınan mektupta; Keriman Halis'in tiyatro, sinema, gazinolar ve özel davetlerin çok olduğunu, gidecekleri bu yerlerimizi organizasyonu için Mısır ileri gelenlerinden bir komite oluşturulduğunu bu komitenin planladığı davetlere katıldıklarını bildirmiştir. Bu davetlerin hepsine katılmalarının mümkün olmadığını uygun olan yerlere gittiklerini, gittikleri yerlerde Mısır-Türk Cemiyeti Hayriyesine adına para toplandığını yazmıştır. Ayrıca haklarında olumsuz yazılar yazan el-Ahrâm gazetesine en güzel cevabı es-Siyâse, el-Cihâd, es-Sabah gazetelerinin verdiğini söylemiştir. Öyle ki her gün sokağa çıktıklarında Mısır halkının "Yaşasın Türkiye, Yaşasın Gazi" diye bağırduklarını arabalarının geçmesi için polis halkı dağıttığını bunun el-Ahrâm muharririne tam cevap olduğunu düşündüklerini ifade etmiştir (Milliyet, 13 Nisan 1933). Öyle ki Keriman Halis kartlarının bazı sinema ve tiyatro gösterilerinde "Türkiye Hayriye Cemiyeti" adına satılması aslında Keriman Halis ve babasının tasarrufu değildir. Diğer bir konu davetler karşılığında bir komite teşkil edilmiş belli miktarda para toplamıştır. Ancak bu para Keriman Halis ve babasının oradaki zaruri masraflarında harcanmıştır (Milliyet, 20 Mayıs 1933; Cumhuriyet, 20 Mayıs 1933; Son Posta, 20 Mayıs 1933).

TÜRKİYE VE DÜNYA GÜZELİ KERİMAN HALİS'İN YURDA DÖNÜŞÜ

Dünya Güzeli Keriman Halis ve babası Halis Bey, Ege (İzmir) vapuruyla 17 Mayıs 1933'te İskenderiye'den Atina'ya hareket etmişlerdir (Cumhuriyet, 16 Mayıs 1933). 18 Mayıs 1933 Perşembe günü Atina'ya gelen Keriman Halis ve babası aynı gece İstanbul'a yola çıkmışlardır. Nihayetinde 19 Mayıs 1933 Cuma günü İstanbul'a gelmişlerdir (Milliyet, 19 Mayıs 1933; Cumhuriyet, 19 Mayıs 1933).

Keriman Halis gelir gelmez kendini karşılamaya gelen basın mensuplarına ilk açıklaması Mısır seyahatinden çok memnun kaldığını ancak Türkiye'yi çok özlediğini söylemek olmuştur (Milliyet, 20 Mayıs 1933).

Kraliçe Mısır'da bir akşam Royal sinemasına gittiklerini ve sinemanın Türk bayraklar ile süslendiğini, halkın saat yediden itibaren sinemaya dolmaya başladığını anlatmıştır. İçeriye girmekte zorlandığını söyleyen Kraliçe Mısır halkının devamlı "Türkü ve Gazimizi" alkışladıklarını hatta Türk marşının çalındığı müddetçe de alkışın ardı arasının gelmediğini övünçle ifade etmiştir. Yine gezisinin maddi harcamaları için de: "Bu seyahatimizde maddi menfaat kat'iyen mevzu bahis değildi. Yalnız bizi davet eden sinema ve tiyatrolar Türk Cemiyeti hayriyesine bir meblağ veriyor ve cemiyette bizim zaruri masrafımızı görüyordu. İki ay yukarı Mısır'da ve bir ayda İskenderiye'de kaldık. Mısır

efkari umumiyesine ve matbuatına her fırsatta teşekkürü vazife biliriz” demiştir (Cumhuriyet, 20 Mayıs 1933).

Dünya Güzeli ve babası İstanbul’da dinlendikten bir gün sonra Son Posta gazetesinden R.Ş.’ye verdikleri röportajda Mısır gezisi için: Mısırı çok beğendiğini, Hurma ağaçları, Mısır akşamları, havuzlar, caddeler, yollar, mini mini Berberilerden Mısırlıların nezaketinden, misafirperverliğinden, çok etkilendiğini ifade etmiştir. Dikkatini çeken en önemli şeyin “*Mısır’da bizim Yesari zade Asımın, Munir Nurattinin plakalarını çok sevdiklerini Musikinin Mısır’da çok seviliyor olduğunu, hatta tamburu olmayan kadının bir hayli ayıpladıklarını*” anlatarak Mısırlıların Türkiye’ye olan hayranlıklarına dikkat çekmiştir. Keriman Halis, Mısır dönüşü hatıra olarak taşlar, tahtalar, ufak ufak boncuklar, antika çömlekler, taş parçaları, mini mini insan kemikleri bembeyaz yarısı uçmuş bir kafatası, Arapça güzel bir yazı ile yazılmış ve çerçevelemiş ‘Meliketülcecal’ e ait methiyeler, nişanlar, resimler getirmiştir. Özellikle tarihi çok eski, bembeyaz “Dişlek dişlek, çukur mukur” bir şey olan kafatası çok ilgi çekmiştir. Keriman Halis, yaklaşık 2500 sene önceye ait bu kafatasını Tutankamenin mezarını gezerken bulmuş ve Mısırlılar da onu kendisine hediye ettiklerini söylemiştir. Röportaj sırasında Halis Bey, Mısır’da haklarında yapılan dedikodulardan çok rahatsızlık ve üzüntü duyduklarını ayrıca isminin yazılmasını istemediği bir kişinin Mısır gezilerini kasıtlı bir şekilde kötü anlattığını ancak “eğer isnat ve aile harimine tecavüz devam ederse dava edeceğini” dile getirmiştir (Son Posta, 21 Mayıs 1933).

Halis Bey’in konula ilgili olarak yazılı yaptığı açıklamasında ise:

“...İki ay Kahirede, bir ay da İskenderiyede kaldık. Mısır efkari umumiyesine ve matbuatına teşekkürü bir vazife biliriz. Yalnız şayanı esef olan bir cihet varsa o da birkaç kişiden mürekkep bir zümre ile karşılaşmamızdır. Bu adamların ellerinde bir de gazete var. Bununla Mısır ve İskenderiye Türklerini kasıp kavuruyorlar. Zavallı Türkler her gün curnal edilmekten korkuyorlar. Ellerinde kendilerini müdafaaya yarayacak hiç vasıta yok. Benim için yazdıklarına Mısır’daki Arapça ve Rumca gazetelerle cevap verecektim. Fakat utandım. "Burada iki Türk birbirlerine giriyorlar diyecekler diye çekindim” ifadelerini kullanmıştır (Vakit, 20 Mayıs 1933).

Halis Bey, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı ve Türklük haricinde herhangi bir etnik kökenle ilgili bir hareket yapmadığını ancak bu haberleri en çok sahibi Türk olan Muhadenet gazetesinin yaptığını söylemiştir.

Halis Bey etnik kökeni ile ilgili çıkarılmaya çalışılan dedikodular için verdiği beyanatta:

“... Bu adamların ellerinde bir de gazete var. Hükümler ucunda istedikleri gibi oynuyor. Az kalsın mukaddes milliyetimi de elimden alıyorlardı. Hamdolsun Mısır hükümeti bunları bir parça şamarladı. Gazetenin tahsisatını kesti. Vesaiti nakliye pasolarını elinden aldı.

Bizi davet edenler arasında her milletten kimseler vardı. Mısırda hele Çerkeslik ile alakası olmayan Türk ve Mısırlıya az tesadüf edilmektedir. Davet edenler arasında eşraftan İshak Hüseyin Paşa da vardır. Geç zamanlara kadar kaldık. Yukarıda bahsettiğim zümre benim bu mecliste Türklüğümü inkar ettiğimi, Çerkesim dediğimi yazdılar, buna imkan var mıdır? Çerkeslikle alakam yalnız refikamın Çerkes olmasıdır.

Bir akşam sinemaya gittik, çıkarken halk yaşaye bağıyordu. Bu adamlar, bu kalabalığın arkasına bir adam koymuşlar, yaşa Çerkes güzeli diye bağırtılar.

Cevap verseydim, döğüşmek lazım gelecekti. Evimizde, odamızda Keriman piyano çalıyordu. Hafıye koymuşlar, bu eğlencemizi hususi alemlerimiz diye tasvir ettirdiler” “Hayret ediyorum, şöhret kazanan bir kimsenin namusu ve şerefile niçin oynanıyor” cümleleriyle anlatmıştır⁹ (Milliyet, 20 Mayıs 1933; Son Posta, 20 Mayıs 1933). Aslında Halis Bey'in bahsettiği kişilerden biri onlarla aynı vapurla İstanbul'a gelen Muhadenet gazetesi sahibi Remzi Beydir. Kendisi Türk'tür. Muhadenet gazetesi Mısır'da Türkçe çıkan aynı zamanda da Mısır'da Türkiye'yi savunan bir gazetedir.

Remzi Bey, Keriman Halis ve babası Halis Bey'in Mısır'daki davranışlarını gazetesinde uzun uzadıya eleştirmiş, bu davranışlara ait belgeleri yayınlamış, diğer Mısır gazetelerinin yazılarından da dikkat çekmeye çalışmıştır. Bu yazılardan bir kısmını ulusal basında bazı gazeteler de kullanmıştır. Remzi Bey, Vatan muhabeirine “Mısır'dan Türkiye'ye özellikle Keriman Hanımla babasının Mısırdaki hareketlerine dair bilgi vermeye geldiğini” söylemiştir (Vakit, 20 Mayıs 1933).

Nihayetinde Dünya Güzellik Kraliçesi ve babası üç ay süren Mısır gezilerinde haklarında çıkan olumsuz dedikoduların sebep ve mahiyetlerini tekrar tekrar anlatmak için çokça röportaj vermek zorunda kalmışlardır (Milliyet, 25 Mayıs 1933). Bu durum karşısında Buran Felek, Milliyet gazetesinde “Felek” mahlasını taşıyan köşesinde, “Bir seyahat” başlıklı yazısında:

“1932 senesi Türkiye ve dünya güzeli Keriman Halis Hanımefendi Mısır seyahatinden döndüler. Ve daha İstanbul'a çıkar çıkmaz bu seyahatte kendilerine eşlik eden pederleri, akisleri buralara kadar gelmiş olan dedikodulardan hoşnutsuzlukla bahsederek bunları tekzip ettiler.

Ben içi dışı bir olmaya çalışan bir adam olduğum ve alelhusus yazılarım da kendimden ziyade, içinden çıkmakla iftihar ettiğim halkın düşüncelerini yazmağa çalıştığım için söyleyebilirim ki doğrusu biz de bu seyahatten o kadar memnun olmuş değiliz. Vakıa kimse kimseye karışamaz. Herkes İsteddiği yerde istediği gibi seyahat eder, eder amma işin ucunda dünyaya yayılmış bir Türkiye güzelliği ve onun üzerine oturtulmuş bir de dünya güzelliği tacı vardır.

⁹ Bu konuda Keriman Halis için bir internet sitesinde şu cümleler yazılmıştır “...Türkiye'yi tanıtan ve Türk kadınının güzelliğinin temsilcisi olan Keriman, köklerini asla unutmadı ve zaman zaman bunu vurgulamaktan geri durmamıştır. Kendisine Türk güzel diyen gazeteciye, Çerkez – Abaza olduğunu söyleyerek düzelttiği anlatılmakta. Bu durum bazen, Kahire gezisinde olduğu gibi, Türk yetkililerle memnuniyetsizlik yaratıyordu. Kahire gezisinde Keriman, “Çerkes kardeşlik birliği” temsilcileriyle bir araya geldi. Toplantıda çekilen fotoğraf basına yansımıştı. Mısır gazetesi “Jedid” de yayınlanan makalede, “Çerkez kızının dünyanın en güzel kızı seçildiği” yazıyordu. Bu yaklaşım Türk yetkililer tarafından kabul göremezdi, onlara göre: Keriman sadece Türkiye Güzeliydi. Çerkez kökeni ile ilgili hiçbir şeyden bahsedilmemeliydi”. <https://abaza.org/tr/ilk-dyunya-gyuzeli-keriman-ebjnou-ben-bir-cherkezim-abazayym>

Buraya kadar gelen bu dedikoduları burada tekrara lüzum görmemekle beraber hepimizin hoşnut olmadığımız nokta dünya güzelinin bu seyahatinden bir tiyatro artisti gibi istifade edilmiş olmasıdır. Burada da ilk zamanlarda Keriman Hanımın bazı gazinolarda lütfen kendisini göstereceği gazetelerde ilan edilince orada kahve on kuruş ise elliye çıkarılmıştı. Anlatılan Mısır'da da böyle olmuş... İşte biz bundan hoşnut değiliz ve bir daha bizim güzelimiz dünya güzeli olursa kendisinin her ne bahasına olursa olsun böyle umumi yerlere çıkmamasını rica edeceğiz. Zira bu hareket belki maddi bir fayda temin etse de manevi zararı mucip oluyor. Seyahatleri bittiğini umduğumuz 932 güzeline bunu yazmayı samimi bir muharrir borcu bildim. Aflarını dilerim” cümleleriyle Türkiye ve Dünya Güzeli Keriman Halis'e bir anlamda haksızlık yapıldığını hatta üzüldüğünü ifade etmiştir (Milliyet, 25 Mayıs 1933).

SONUÇ

Keriman Halis, 1932 Türkiye ve Dünya Güzeli olarak yurt içinden ve yurt dışından pek çok davet almış ve mümkün merteye çoğuna katılmıştır. Bu kapsamda Keriman Halis gezilerinden yurt dışında yaptığı gezisini ilkini Mısır'a yapmıştır. Türkiye gibi bir Batılılaşma süreci içerisinde geçmekte olduğu dönemde Mısır'a giden Kerime Halis, Cumhuriyet Türkiye'sinin çağdaş ve modern bir kadını olarak burada çok güzel ağırlanmış ve büyük ilgi görmüştür. Bu durum Mısır Hükümeti ve halkının yeni Türkiye Cumhuriyeti'ne olan hayranlıklarını ifade etmeleri olarak yorumlanabilir.

Gezi boyunca Kahire ve İskenderiye'de kalan 1932 Türkiye ve Dünya Güzeli Keriman Halis, buralarda kaldığı süre boyunca Mısır Hükümeti ve dostlarından büyük ilgi görse de Mısır basınında hakkında çıkan olumsuz haberle karşılaşmıştır. Dahası Mısır basınında nasıl başladığı gazete arşivlerinden çıkartılamayacak kadar derin ve bazı sorunların olduğu kesin olan temeller üzerine üretilen bu dedikodular Türkiye basınında da yer bulmuştur.

Mısır gezisi sonrasında Keriman Halis ve babası Halis Bey Türkiye'ye döndüklerinde ilk iş olarak kendi yöneltilen olumsuz imajının izlerini silmeye çalışmışlardır. Bu konu basına ve insanlara malzeme olan haberlerin doğrularını anlatarak tekzip yayınlamışlardır. Yaşananları bütün detaylarıyla ulusal gazetelere tekrar tekrar anlatan Kraliçe ve babası aynı zamanda bu konudaki yorumu kamuoyuna da bırakmışlardır.

Sonuç olarak; Günümüzde ekonomik bir etkinlik olarak algılanan güzellik yarışmaları ve sonrasındaki geziler Cumhuriyetin ilk yıllarının romantizmi ile bir temsil görevi olarak görülmüştür. Keriman Halis'in yaşından kaynaklanan tecrübesizliği Mısır gezisinde yaşanan bazı olumsuzluklara ve iletişimdeki kopukluklarına sebep olmuş olabilir. Ancak Keriman Halis'in Mısır gezisi yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen Türk kadınının güzel ve modern yüzünü yurt dışında temsil noktasında önemli görevler ifa etmiştir.

İNCELENEN GAZETELER

Cumhuriyet, 16 Eylül 1932	Milliyet, 1 Kânunusani 1933	Son Posta, 22 Kanunuevvel 1932
Cumhuriyet, 26 Teşrinisani 1932		
Cumhuriyet, 23 Kânunusani 1933	Milliyet, 3 Kânunusani 1933	Son Posta, 26 Kanunuevvel 1932

Cumhuriyet, 28 Kanunuevvel 1932	Milliyet, 15 Kânunusani 1933	Son Posta, 12 Kanunusani 1933
Cumhuriyet, 1 Ağustos 1932	Milliyet, 24 Kânunusani 1933	Son Posta, 4 Şubat 1933
Cumhuriyet, 7 Şubat 1933	Milliyet, 4 Şubat 1933	Son Posta, 7 Şubat 1933
Cumhuriyet, 8 Şubat 1933	Milliyet, 10 Şubat 1933	Son Posta, 11 Şubat 1933
Cumhuriyet, 10 Şubat 1933	Milliyet, 11 Şubat 1933	Son Posta, 26 Mart 1933
Cumhuriyet, 12 Şubat 1933	Milliyet, 17 Şubat 1933	Son Posta, 20 Mayıs 1933
Cumhuriyet, 23 Şubat 1933	Milliyet, 24 Şubat 1933	Son Posta, 21 Mayıs 1933
Cumhuriyet, 16 Mayıs 1933	Milliyet, 26 Mart 1933	Vakit, 15 Teşrinisani 1932
Cumhuriyet, 19 Mayıs 1933	Milliyet, 13 Nisan 1933	Vakit, 26 Teşrinisani 1932
Cumhuriyet, 20 Mayıs 1933	Milliyet, 19 Mayıs 1933	Vakit, 11 Kânunusani
Milliyet, 1 Ağustos 1932	Milliyet, 20 Mayıs 1933	Vakit, 8 Şubat 1933
Milliyet, 1 Eylül 1932	Milliyet, 25 Mayıs 1933	Vakit, 11 Şubat 1933
Milliyet, 16 Eylül 1932	Milliyet, 3 Temmuz 1932	Vakit, 15 Nisan 1933
Milliyet, 17 Eylül 1932	Milliyet, 30 Ağustos 1932	Vakit, 18 Nisan 1933
Milliyet, 16 Teşrinisani 1932	Milliyet, 31 Ağustos 1932	Vakit, 20 Mayıs 1933
Milliyet, 28 Kanunuevvel 1932	Son Posta, 14 Teşrinisani 1932	Vakit, 28 Mart 1933
Milliyet, 30 Kanunuevvel 1932	Son Posta, 29 Teşrinisani 1932	

KAYNAKÇA

- Alkan, M. ve Kahraman, C. (2004). İlk pop star yarışmaları ve güzellik 'kıraliçaları', 'Türkiye güzeli Mübeccel'im ben. *Toplumsal Tarih*, 124, 68-71.
- Çelik, A. (2015). Cumhuriyet dönemi modern Türk kadını: Keriman Halis Ece örneği. *Türkiye'de ve Dünya'da Kadın Araştırmaları* içinde (Ağrıdağ, G., Ed.) (ss. 1-6). Adana.
- Candeğer, Ü. (2022). Keriman Halis Ece (1913-2012) Türkiye ve Dünya Güzeli 1932, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ataturk-donemi-guzellik-yarismalari/?pdf=3833>. Erişim Tarihi: 08.10.2022.
- Duman, D. ve Duman, P. (1997). Kültürel bir değişim aracı olarak güzellik yarışmaları. *Toplumsal Tarih Dergisi*, 42, 20-26
- <https://tersdergi.com/88-yil-once-bugun-dunyayi-fetheden-turk-kizi-keriman-halis/> Erişim Tarihi: 09.10.2022.

- <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/ilk-dunya-guzelimiz-keriman-halis-kimdir-keriman-halisin-film-gibihayat-hikayesi-ve-ataturkle-kesisen-yolu-1963937>. Erişim Tarihi: 01.10.2022.
- <https://abaza.org/tr/ilk-dyunya-gyuzeli-keriman-ebjnou-ben-bir-cherkezim-abazayym>, metin yazarı: Арифa Капба (Arifa Kapba), Erişim Tarihi: 08. 10. 2022.
- Kaya, M. (2020). Dünya güzellik kraliçesi Keriman Halis Hanım'ın İzmir ziyareti ve basına yansımaları. *Tarih ve Günce*, 7, 247-276.
- Kılınççeker, Ö. ve Gök, S. (2019). Türk kadının siyasete giriş süreci ve ilk kadın saylav Mihri İffet Pektaş. *Mecmua*, 8, 48-84.
- Koca, E. ve Koç, F. (2010). Güzellik yarışmalarının Türkiye'deki moda bilincinin oluşumuna etkileri. *Acta Turcica Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi, Ocak, Kültür Tarihimizde Yarış, II(1)*, 262-288.
- Kocakaya, A. (2009). Hanife Atatürk dönemi güzellik yarışmaları ve Keriman Halis. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İzmir.
- Seyyid, Eymen Fuâd. (2007). Nil, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (C. 33, ss. 122-123), Ankara: TDV Yayınları.
- Özkan, G. (2019). Bir halkla ilişkiler çalışması olarak Türkiye'de düzenlenen ilk güzellik yarışması. *Erciyes İletişim Dergisi*, 6(1), 587-606.
- Öztamur, P. (2002). Cumhuriyet'in ilk yıllarında güzellik yarışmaları ve feminen kadın kimliğinin kuruluşu. *Toplumsal Tarih*, 99, 48-53.
- Yenituna, B. (2014). Çağdaş Türk kadını imajı yaratma sürecinde Cumhuriyet Gazetesi'nin rolü (1930-1935). *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 2(3), 62-89.
- Yıldız, F. (2019). Türkiye'de ilk güzellik yarışmaları ve basının öncü rolü: genç Cumhuriyet'in asri güzelleri. *Etkileşim*, 4, 66-87.

EGYPT TRIP OF TÜRKİYE'S FIRST MISS WORLD KERIMAN HALIS AND ITS REPERCUSSIONS

ABSTRACT

Keriman Halis was born in Istanbul on February 16, 1913 as a child of a Caucasian family. She participated twice in the Türkiye Beauty Contest, the first of which was organized by Cumhuriyet newspaper in 1929. Halis, who participated in the first one in 1930, could not go to the second tour due to her family's disapproval. However, two years later, with the permission of her family, she participated in the fourth Türkiye beauty contest, which was held in 1932, and was chosen the first in Türkiye on July 2, 1932. Later, on July 31, 1932, she came first in the Miss World pageant held in Spa, Belgium. Thus, Keriman Halis played an important role in determining the country's identity of the republic and its place among other countries in the Republic of Türkiye, which was founded on October 29, 1923. After this event, which gave an important mission to Turkish women and could be considered important in the struggle for women and women's rights, Atatürk given the surname "Ece" in 1934 within the scope of the Surname Law to her. While this success, which is very important for the Republic, created a great enthusiasm among the Turkish people, an important place was reserved for her in the national press. At the same time, Keriman Halis has undertaken the task of being the advertising face of many projects in order to introduce the Republic of Türkiye to the world, to popularize it and to have it accepted. After the competition, Keriman Halis received many invitations from Türkiye and abroad as the "1932 Miss Türkiye and the World" and attended most of them with her father Halis Bey. In this context, she made her first visit abroad to Egypt. Keriman Halis, who went to Egypt on February 17, 1932, returned home on May 17, 1932 from Egypt, where she stayed for 3 months. Both domestic and foreign press followed this trip closely. Although Keriman Halis, who made many visits as Miss Türkiye in Egypt, were showed great interest, many allegations were made about herself and her father during the days she was in there. Both the Egyptian press and the national press gave these claims from their first pages for days.

In this study, the positive and negative news about Türkiye's first Miss World Keriman Halis and her father Halis Bey during their trip to Egypt in 1933 and about them in the press were revealed.

Keywords: Keriman Halis, Egypt trip, Türkiye, miss world, newspapers.

FOTOĞRAFLAR

<https://abaza.org/tr/ilk-dyunya-gyuzeli-keriman-ebjnou-ben-bir-cherkezim-abazayym>

<https://web.archive.org/web/20210114103201/https://tersdergi.com/88-yil-once-bugun-dunyayi-fetheden-turk-kizi-keriman-halis/>

Son Posta, 5 Şubat 1933 Keriman Halis Mısır'a Giderken

Cumhuriyet, 23 Şubat 1933 Keriman Halis Mısır'da

Figure 5.2 Keriman Halis hosted by the Egyptian daily *al-Siyasa*. From "Malikat al-Jamal fi Dar al-Siyasa," *al-Musawwar*, March 10, 1933, 3.

<https://twitter.com/ermancete/status/1297089622812561408>

Milliyet, 24 Şubat 1933 Keriman Halis Mısır'da Resmî Kabullerden Birinde

Halis Bey bazı neşriyatı garazkârane buluyor

Temenni ederiz ki bu neşriyat yalan, Hâlis Beyin dedikleri doğru olsun!

Mısırda bulunan Halis Beyden Mısır gazetelerinden naklettiğimiz yazılar hakkında dün şu mektubu aldık, mutaleamızı sonunda yazacağız:

"Son gelen VAKIT gazetesinde maalesef bir sürü dedikodularla karşılaştım. Buradaki gazeteciler bir Türk gazetesi nasıl aleyhinizde yazı yazar diyorlar. Mısırda Keriman hakkı bir Ece gibi gezmektedir. Her

Hâlis Beyle kızı Keriman H.

geçtiği sokaktan, her gün yaşa Mustafa Kemal, yaşa Türkiye, yaşa dünya güzeli diye bağırıyolar. Mısır rical ve eşrafının iltifat

(Devami 2 inci sayfadadır.)

Vakit, 18 Nisan 1933 Keriman Halis'in Babası Halis Bey'in Mısır'dan Cevapları

Yeni Güzellik Müsabakası Bu Hafta!

Keriman H. Mısır'da Ne Gördü, Ne Yaptı?

İma Ve İsnat Devam Ettiği Takdirde Halis B. Mahkemeye Gidecek!

933 senesinin güzellik kraliçesi Nazire Hanım dün öğleden sonra, yanında bulunan diğer güzellik kafesi ile birlikte (Madrid'e varmış ve dün gece yapılan müsabakaya hazır bulunmuştur.

Avrupa güzellik seçmesi bu hafta sonunda yapılacaktır. Birinciliği kimsin kazanacağı müsabakayı hazırlayanlar tarafından teayyün etmiş olsa bile bu hususta henüz bir isim sızmamıştır. Maamafih müsabakanın İspanyada yapılmış olması dolayısıyla İspanyol güzeliinin kazanması fazla muhtemel görünmektedir.

(Devami 11 inci sayfamızda)

Son Posta, 21 Mayıs 1933 Keriman Halis'in Mısır Dönüşü Hakkında Çıkan Dedikodulara Cevabı

**Türk güzeli
niçin
Cihan Güzeli
oldu?
Çünkü,
Türk güzeli;
Türk üzümü,
Türk fındığı
Türk inciri,
ile
beslendi!**

Keriman Halis Ecenin vatandaşlarına tavsiyesi:
“Sağlam ve güzel olmak istiyorsanız,
siz de, benim gibi,
Türk üzümü, Türk inciri, Türk fındığı yiyiniz!”

<https://abaza.org/tr/ilk-dyunya-gyuzeli-keriman-ebjnou-ben-bir-cherkezim-abazayym>.